

Groningen, 29 april 2016

Bij Tussenrapport over de eerste meting van februari 2016

Verantwoording eerste meting panelonderzoek Gronings Perspectief

In deze onderzoeksverantwoording vindt u informatie over de opzet van het panelonderzoek waarmee we de kwaliteit van het onderzoek verantwoorden. De informatie in dit document bevat onderzoek-technische informatie en op sommige onderdelen geven we slechts een beknopte uitleg. Als u aanvullende informatie wilt ontvangen, kunt u ons mailen op info@groningsperspectief.nl of telefonisch contact opnemen met 050-3637610 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur).

De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) onderzoekt de gevolgen van gaswinning voor bewoners. De opdrachtgever is de Nationaal Coördinator Groningen. In de opzet en begeleiding¹ van het onderzoek wordt samengewerkt met alle 23 Groninger gemeenten, de provincie Groningen, de GGD Groningen, de Veiligheidsregio Groningen, het Sociaal Planbureau Groningen, Onderzoeksbureau Intraval, de Vereniging Groninger Dorpen en de Groninger Bodem Beweging. Bij de uitvoering van het onderzoek werkt de Rijksuniversiteit Groningen samen met de GGD Groningen en de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Groningen.

Onder de naam *Gronings Perspectief* wordt onder meer een meerjarig panelonderzoek (tot eind 2017) opgezet om de psychosociale en gezondheidsgevolgen van de gaswinning in kaart te brengen. De respondenten die in het Tussenrapport genoemd worden zijn de leden van het bewonerspanel. Het bewonerspanel krijgt jaarlijks enkele keren een online vragenlijst voorgelegd waarin wordt ingegaan op gezondheid, psychosociaal welzijn, de sociale context en het perspectief op de toekomst in de provincie Groningen. Naast het panelonderzoek wordt met LifeLines² (opgezet door het UMCG) samengewerkt om inzicht te krijgen in de lichamelijke gezondheid en het welbevinden van de inwoners in de drie Noordelijke provincies. Tenslotte gaan we in interviews, samen met bewoners en betrokken instanties, in op (oplossingen voor) gesignaleerde problemen, zoals een nieuwe aanpak, inrichting van faciliteiten voor bewoners of nieuwe beleidsinstrumenten. Daarbij zal vooral aandacht worden besteed aan initiatieven om verschillende regio's in de provincie op langere termijn een positieve impuls te geven.

Het panelonderzoek

Een van de doelen van het onderzoek is om bewoners van de provincie Groningen een stem te geven. Voor de goede kwaliteit van het onderzoek zijn bewoners uit de hele provincie uitgenodigd voor onderzoekdeelname. Het onderzoek richt zich dus niet alleen op bewoners van het gebied waar gas wordt gewonnen. Dat is om meerdere redenen van belang. Het onderzoek biedt inzicht in de toestand, wensen en verwachtingen van de inwoners van meerdere regio's binnen de provincie. Ook brengt het onderzoek beter in kaart hoe de gevolgen van gaswinning zich verhouden tot de stand van Groningers in het algemeen.

---

¹ Een **begeleidingscommissie** is ingesteld die de onderzoekers en opdrachtgever adviseert. Deze commissie bestaat uit vertegenwoordigers de volgende partijen: Groninger Bodem Beweging; Vereniging Groninger Dorpen; Nationaal Coördinator Groningen; Provincie Groningen; Groninger gemeenten; Kernteam Aardbevingen gemeente Groningen; GGD Groningen; Veiligheidsregio Groningen; adjunct-hoogleraar van het Interdisciplinair Centrum voor Psychopathologie en Emotie regulatie, Universitair Medisch Centrum Groningen; hoogleraar Psychometrische en statistische technieken, Rijksuniversiteit Groningen.

² Zie www.lifelines.nl

Op 11 januari 2016 hebben de 23 Groninger gemeenten uit de Basisregistratie Personen een aselechte representatieve steekproef getrokken onder inwoners van 16 jaar en ouder. Een week later zijn in totaal 25000 bewoners in de provincie Groningen per brief uitgenodigd lid te worden van het bewonerspanel. Bij het aanschrijven van de bewoners is er rekening mee gehouden dat de samenstelling van het bewonerspanel een goede afspiegeling is van de hele provincie; dat wil zeggen dat er relatief meer uitnodigingen zijn verstuurd naar bewoners in dun bevolkte postcodegebieden. Op 16 februari 2016 ontvingen de bewoners die nog niet reageerden op de eerste brief, een herinneringsbrief.

In de brieven is vermeld dat panelleden elk kwartaal een uitnodiging krijgen om een vragenlijst te beantwoorden via internet (een eerste vragenlijst in februari 2016 en de laatste eind 2017). Tevens is toegezegd dat panelleden na elke vragenlijst een bericht over de belangrijkste resultaten ontvangen. Mensen die niet beschikten over (voldoende snel) internet ontvingen een schriftelijke vragenlijst. Aanmelding geschiedde via de website groningsperspectief.nl met een persoonlijke aanmeldcode. Bewoners die geen brief kregen maar toch mee wilden doen, konden zich via de website aanmelden (nb. uitsluitend voor het beantwoorden van de vragenlijsten via internet).

Op dit moment hebben **4566 bewoners uit de steekproef** (ruim 18%) zich aangemeld voor het bewonerspanel van *Gronings Perspectief*; van deze panelleden hebben 206 personen gevraagd om deelname via een schriftelijke vragenlijst. Daarnaast hebben 135 bewoners die niet in de steekproef zaten, zich aangemeld voor het bewonerspanel.

Meting 1 panelonderzoek

Op 25 februari 2016 kregen 4149 panelleden via e-mail een uitnodiging om de eerste vragenlijst te beantwoorden via internet. Panelleden die zich hierna aanmeldden, kregen bij aanmelding direct een uitnodiging voor beantwoording van de vragenlijst. Twee weken na de eerste e-mail kregen panelleden die de vragenlijst nog niet beantwoordden een herinnering via e-mail. Panelleden die de vragenlijst schriftelijk beantwoordden, kregen op dezelfde data een brief en -indien nodig- een herinneringsbrief.

De eerste rapportage op 29 april 2016 geeft een beschrijving van de resultaten op hoofdlijnen, geschreven voor een breed publiek. Voor deze “publieksversie” is een analyse uitgevoerd op alle vragenlijst die vóór 7 april 2016 zijn beantwoord door panelleden uit de steekproef. De vragenlijsten die na 7 april zijn beantwoord, verwerken we in het uitgebreide (halfjaarlijkse) wetenschappelijke rapport en het eindrapport. In deze wetenschappelijk rapporten gaan we ook in op de vragenlijsten die zijn beantwoord door de panelleden die geen brief kregen en buiten de steekproef vielen.

De analyses zijn verricht op in totaal 3778 vragenlijsten. Deze vragenlijsten zijn ingevuld door 1944 mannen en 1834 vrouwen. De jongste deelnemer is 16 jaar oud, en de oudste 93 jaar (gemiddelde leeftijd 56,5 jaar). Ten opzichte van bevolkingsstatistieken zijn oudere leeftijdsgroepen oververtegenwoordigd in de steekproef. Met name de jongere deelnemers (16-35 jaar) zijn in deze steekproef ondervertegenwoordigd (9.4% in de steekproef, in vergelijking met 31.8% volgens bevolkingsstatistieken). In de analyses is hiervoor statistisch gecorrigeerd door middel van een zogenaamde “weging” voor sekse, leeftijd en aantal inwoners per gemeente. Hierbij wordt een standaardmethode gehanteerd, zoals aanbevolen door de GGD Groningen.

De steekproef bevat voldoende respondenten over verschillende opleidingsniveaus. In de steekproef is 25% lager opgeleid, 33% middelbaar en 41% hoger (tegen respectievelijk 31%, 41% en 27% volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek). Vergeleken met de cijfers van het CBS zijn hoger opgeleiden dus oververtegenwoordigd. In de analyses wordt hiervoor gecorrigeerd door opleidingsniveau als “controlevariabele” (een zogenaamde covariaat) mee te nemen in de analyses.

Bij het benaderen van respondenten werd rekening gehouden met de spreiding over gemeenten en de provincie Groningen. In dunbevolkte postcodegebieden werden relatief meer respondenten aangeschreven. Deze opzet had tot gevolg dat de spreiding van respondenten relatief gelijkmatig was. Ook hiervoor wordt in de analyses gecorrigeerd (middels een aanvullende weging).

Ten aanzien van de uitgevoerde (statistische) correcties geldt dat ze geen van allen de resultaten beïnvloeden die wij in deze rapportage vermelden. Met andere woorden: alle resultaten treden op met de vereiste correcties en wegingen, maar ook zonder deze correcties en wegingen. Dit sterkt ons vertrouwen in de robuustheid van de resultaten.

Vragenlijst

In de eerste vragenlijst is aandacht besteed aan verschillende onderwerpen, zoals: de waardering van de woonomgeving, de ervaring met aardbevingen en schade melden, veiligheidsbeleving en risicoperceptie, welke zorgen iemand heeft in zijn/haar leven, zowel psychische als lichamelijke gezondheid en persoonlijke gegevens (zoals bijvoorbeeld leeftijd en sekse). Veel van deze onderwerpen zijn in deze eerste vragenlijst slechts kort aan bod gekomen om de lengte van de vragenlijst te beperken. In volgende vragenlijsten zullen deze onderwerpen verder worden uitgediept.

U kunt ons mailen op info@groningsperspectief.nl of telefonisch contact opnemen met 050-3637610 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur) voor inzage in de vragenlijst.

Uitvoering onderzoek en rapportage

Prof. Dr. T. Postmes en dr. K. Stroebe van de faculteit Gedrags- en Maatschappij Wetenschappen geven leiding aan het onderzoek. Omdat het onderzoek over gezondheid en veiligheid gaat, werken wij samen met de GGD Groningen. De coördinatie van de steekproeftrekking en het bevragen van het bewonerspanel is in handen van de afdeling Onderzoek en Statistiek, gemeente Groningen.

De RUG is volledig onafhankelijk in de uitvoering en de rapportage van het onderzoek. Alle rapporten zijn openbaar en worden via de website groningsperspectief.nl gedeeld met bewoners en geïnteresseerden. Er worden tussenrapporten gemaakt voor een breed publiek: deze publieksversies bevatten op hoofdlijnen de resultaten van elke vragenlijst. De tussenrapporten ontvangen alle deelnemers aan het onderzoek na publicatie. De onderzoekers brengen ook een diepgravend verslag uit in de vorm van een halfjaarlijks wetenschappelijk rapport en een wetenschappelijk eindrapport.

Voor meer informatie

Internet: groningsperspectief.nl
Twitter: @Gro_Perspectief
E-mail: info@groningsperspectief.nl
Telefoon: 050-3637610 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur)